

Universiteit
Leiden
The Netherlands

'De vermeerdering onze kennis': Bereiding en onderzoek van geneesmiddelen in Nederlandse farmacopees (1851-1966)

Vree, P.H.

Citation

Vree, P. H. (2020, October 21). *'De vermeerdering onze kennis': Bereiding en onderzoek van geneesmiddelen in Nederlandse farmacopees (1851-1966)*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/137217>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/137217>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/137217> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Vree, P.H.

Title: 'De vermeerdering onzer kennis': Bereiding en onderzoek van geneesmiddelen in Nederlandse farmacopees (1851–1966)

Issue date: 2020-10-21

Bijlagen

1. *Nationale en Nederlandse farmacopees*
2. *Leden van Farmacopee-commissies*
3. *Lijst met tabellen*
4. *Lijst met afkortingen*
5. *Bibliografie*
6. *Curriculum vitae*
7. *Dankbetuiging*

Bijlage 1.

Nationale en Nederlandse farmacopees

Nationale farmacopees

Bataafsche Apotheek (1807)

Bibliografische gegevens⁷⁰²:

Titel:	<u>Bataafsche apotheek</u>
Medewerker:	<u>Sebald Justinus Brugmans (1763-1819)</u>
Jaar:	1807
Uitgever:	<u>Te Amsterdam : bij Johannes Allart</u>
Drukker:	<u>Allart, Johannes Amsterdam, 1773-1812</u>
Annotatie:	Opgesteld door S.J. Brugmans [et al.] ; uit het Latijn vertaald Vert. van: Pharmacopoea Batava. - 1805
Omvang:	32, XCVIII, 384, 30, [11] p
Illustratie:	Met 2 pl
ISBN:	: fl. 4.06.0

Beschrijving:

Na het voorwoord volgt een inleiding met opgave van gewichten, vochtmeter en de voornaamste proefmiddelen (reagentia). De Bataafsche Apotheek heeft 722 artikelbeschrijvingen (monografieën) verdeeld over drie afdelingen. De eerste afdeling bevat de lijst van enkelvoudige geneesmiddelen, 53 zelfstandigheden uit het delfstoffenrijk, 278 uit het plantenrijk en 20 uit het dierenrijk. De tweede afdeling bevat 113 zelfstandigheden, welke de artsennijmenger door scheikundige handeling bereidt, voornamelijk anorganische stoffen, gevolgd door 196 preparaten bereid uit planten zoals afkooksels, extracten en stropen en tincturen. De derde afdeling omvat 62 samengestelde geneesmiddelen, zoals poeders, koekjes, pillen, zalven en pleisters. Tenslotte volgen twee bladwijzers, op de Nederlandse zowel als op Latijnse titels.

Rechtskracht:

De publicatie van het Staatsbewind der Bataafsche Republiek met de Verordening van omtrent het gebruik der *Pharmacopoea Batava*, gedateerd 25 Februari 1805.

⁷⁰² Voor alle bibliografische gegevens: Koninklijke Bibliotheek <http://opc4.kb.nl/> (geraadpleegd 27 februari 2020)

Nederlandsche Apotheek (1826)

Bibliografische gegevens:

Titel:	<u>Nederlandsche apotheek</u> / opgesteld door S.J. Brugmans ... [et al.]
Medewerker:	<u>Sebald Justinus Brugmans (1763-1819)</u>
Jaar:	1826
Uitgever:	's-Gravenhage : <u>Algemeene Lands Drukkerij</u>
Annotatie:	vertaling van Pharmacopoea Belgica; met index
Omvang:	I-XXIV, 441, 39
Illustratie:	ill

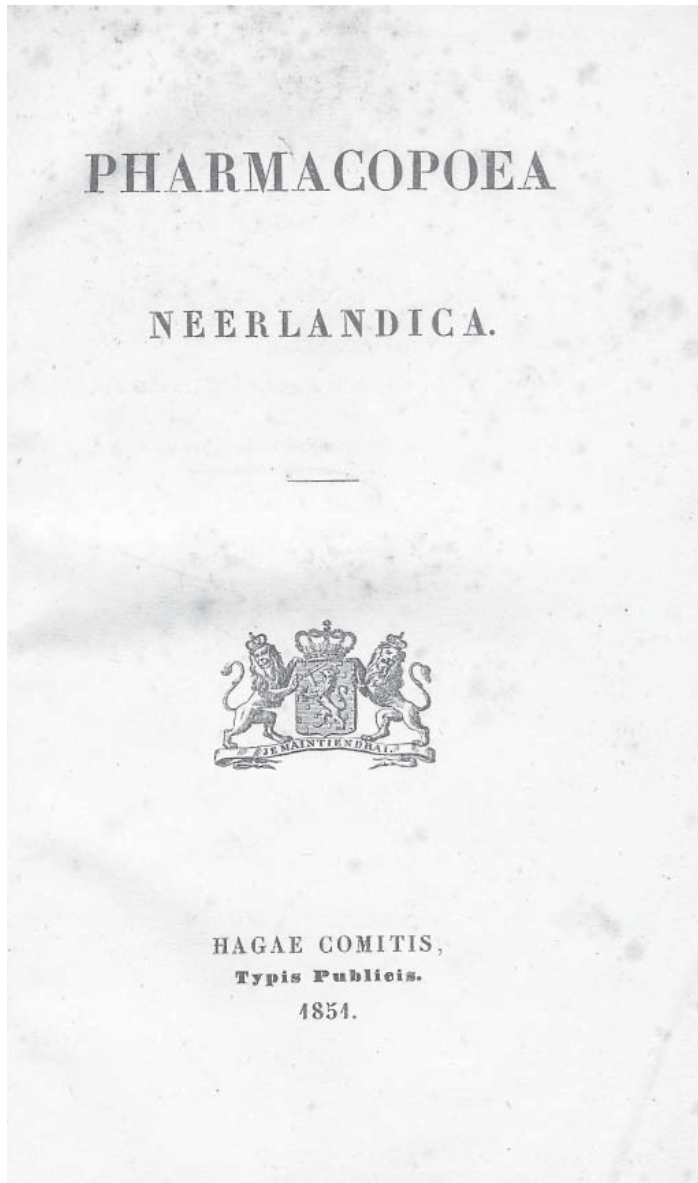
Beschrijving:

Na het voorwoord volgt de inleiding met opgave van gewichten, vochtmeter en de voornaamste proefmiddelen. De Nederlandsche Apotheek heeft 948 artikelbeschrijvingen (monografieën) verdeeld over drie afdelingen. De eerste afdeling bevat de lijst van enkelvoudige geneesmiddelen, 44 zelfstandigheden uit het delfstoffenrijk, 513 uit het plantenrijk en 18 uit het dierenrijk, gevolgd door regels ter bewaring. De tweede afdeling bevat 126 zelfstandigheden, welke de artsenijsmenger door scheikundige handeling bereidt, voornamelijk anorganische stoffen, gevolgd door 195 preparaten bereid uit planten, zoals afkooksels, extracten en stropen en tincturen. De derde afdeling omvat 52 samengestelde geneesmiddelen, zoals poeders, koekjes, pillen, zalven, pleisters. Tenslotte volgen twee bladwijzers op de Latijnse zowel als op Nederlandse titels.

Rechtskracht:

De publicatie van twee verordeningen van de Koning omtrent de invoering, respectievelijk het gebruik der *Pharmacopoea Belgica*, gedateerd 28 April 1821 en 12 Julij 1821.

Nederlandse farmacopees verschenen tussen 1851 en 1966

Titelblad van de Latijnse uitgave.

Nederlandsche Apotheek (1851)⁷⁰³

Bibliografische gegevens:

Titel:	<u>Nederlandsche apotheek</u> / [A.H. van der Boon Mesch ... et al.]
Medewerker:	<u>Anthony Hendrik van der Boon Mesch (1804-1874)</u>
Jaar:	1851
Uitgever:	's-Gravenhage : <u>Algemeene Lands-drukkerij</u>
Omvang:	xxii, 557, xvi, xxiv p
Illustratie:	ill., tab
Andere versie:	<u>Nederlandsche apotheek</u>
Trefwoord Depot:	<u>apotheken</u>
Trefwoord GOO:	<u>Geneesmiddelen; Nederland; Naslagwerken (vorm)</u>
Basisclassificatie:	<u>44.42 farmacie, farmaceutica</u>

Beschrijving:

Na het voorwoord 'Aan den lezer', met een versie uit 1845 en herziening uit 1848, volgt het overzicht met opgave van de afdelingen, hoofdstukken en rubrieken. Het boekwerk heeft 396 artikelbeschrijvingen⁷⁰⁴ (monografieën) verdeeld over drie afdelingen. De eerste afdeling (p. 1–230) bevat enkelvoudige geneesmiddelen die de apotheker als zodanig inkoop, de tweede afdeling (p. 231–438) bevat zelfstandigheden, welke de apotheker door scheikundige handeling bereidt, en de derde afdeling (p. 439–538) bevat farmaceutische geneesmiddelen zoals poeders, koekjes, pillen, zalven, pleisters. Daarna volgen diverse tabellen, het alfabetische register van namen en synoniemen, en een index op benamingen.

Rechtskracht:

Gewaarmerkt volgens art. 3 der wet van 12 Augustus 1849 (*Staatsblad* no. 36) (was getekend Thorbecke).

⁷⁰³ De uitgave van 1851 werd beschouwd als de eerste Nederlandse farmacopee, van hieruit begon men te tellen.

⁷⁰⁴ Het aantal monografieën is feitelijk groter, een aantal beschrijvingen bevat meerdere artikelen. In latere uitgaven worden dergelijke monografieën gesplitst.

Nederlandsche Apotheek Tweede druk (1871)

Bibliografische gegevens:

Titel:	<u>Nederlandsche apotheek</u> / [F.A.W. Miquel, ... et al.]
Medewerker:	<u>Friedrich Anton Wilhelm Miquel (1811-1871)</u> ⁴³
Jaar:	1871
Editie:	2e druk (in feite: Tweede uitgave)
Uitgever:	's-Gravenhage : <u>Algemeene Lands Drukkerij</u>
Annotatie:	Met reg
Annotatie editie:	1e dr.: 1851 (= voorgaande uitgave)
Omvang:	XXIII, 391, XXXIII, [2], 4 p
Trefwoord GOO:	<u>Geneesmiddelen; Nederland, Verenigd Koninkrijk der Nederlanden; Naslagwerken (vorm)</u>
Basisclassificatie:	<u>44.42 farmacie, farmaceutica</u>

Beschrijving:

Het boek opent met het verslag van commissie die belast werd met de vervaardiging van de nieuwe apotheek (p. III–XII), gevolgd door ‘aan den lezer’, ‘voorbericht’ en ‘regelen voor het gebruik van de farmacopee’ (p. XV–XXIII). Het boekwerk telt 636 artikelbeschrijvingen (monografieën) in alfabetische volgorde volgens de Latijnse namen. Daarna volgen vier tabellen, een lijst en een bladwijzer.

Rechtskracht:

Gewaarmerkt volgens art. 3 der wet van 2 november 1871 (*Staatsblad* no 118) (was getekend Thorbecke).

⁷⁰⁵ De vermelding ‘tweede druk’ is feitelijk onjuist, het betreft ‘tweede uitgave’. Op grond hiervan wordt, in afwijking van de notatie in de catalogus van de Koninklijke Bibliotheek, de naam van Friedrich Anton Wilhelm Miquel (1811–1871) vermeld. De Koninklijke Bibliotheek stelde het boek ten onrechte op naam van Van der Boon Mesch. Deze was echter geen lid van de commissie die in 1871 de uitgave van de farmacopee verzorgde.

Nederlandsche Pharmacopee Derde uitgave (1889)

Bibliografische gegevens:

Titel:	<u>Nederlandsche pharmacopee</u> [C.A.J.A Oudemans, vz]
Jaar:	1889
Editie:	3de uitg
Uitgever:	's-Gravenhage : Ter Algemeene Landsdrukkerij
Annotatie:	Met suppl.: Supplement op de Derde uitgave der Nederlandse pharmacopee . – 's-Gravenhage : Van Cleef, 1891
Annotatie editie:	1e uitg.: 1851
Omvang:	XV, 278, XX p
Formaat:	24 cm

Beschrijving:

Na het voorbericht (p. I–XII) volgen algemene regelen (p. XIII–XV). Het boekwerk telt 527 artikelbeschrijvingen (monografieën) in alfabetische volgorde volgens de Latijnse namen. Daarna 12 lijsten en tabellen (48 bladzijden); tenslotte de bladwijzer (p. I–XX).

Rechtskracht:

Gewaarmerkt volgens art. 3 der wet van 2 november 1871 (*Staatsblad* no 118) (was getekend Mackay).

De tweede druk verscheen vrijwel ongewijzigd in 1894, slechts voorzien van noodzakelijke correcties.

Nederlandsche Pharmacopee Vierde uitgave (1905)

Bibliografische gegevens:

Titel:	<u>Nederlandsche pharmacopee</u> / Comm. voorz. A. van der Loeff ... [et al.]
Medewerker:	<u>A. van der Loeff</u>
Jaar:	1905
Editie:	4e uitg
Uitgever:	<u>Amsterdam</u> : de Bussy
Annotatie:	Met geneesmiddelindex
Annotatie editie:	3e uitg.: 1889
Omvang:	XXII, 556, LXIII p
Illustratie:	ill
Formaat:	24 cm

Beschrijving:

Op deze uitgave verschenen drie supplementen (1910, 1914 en 1918) en een tweede druk in 1915. De beschrijving van de inhoud van de tweede druk is als volgt: Na het voorbericht uit 1905 volgen algemene regelen, het voorbericht tot het eerste (1910) en het tweede supplement (1914). Het boekwerk telt 660 artikelbeschrijvingen (monografieën) in alfabetische volgorde volgens de Latijnse namen (tweede druk). Voorts een leidraad 'Eerste hulp bij plotseling voorkomende vergiftigingen' met braakmiddelen en antidota. Tenslotte twee lijsten en zes tabellen (48 bladzijden) en een bladwijzer (p. I–LXVIII).

Rechtskracht:

Gewaarmerkt volgens art. 3 der wet van 2 november 1871 (*Staatsblad* no 118) (eerste druk: was getekend Rink, tweede druk: was getekend Cort van der Linden).

Nederlandsche Pharmacopee Vijfde uitgave (1926)

Bibliografische gegevens:

Titel:	<u>Nederlandsche pharmacopee</u>
Jaar:	1926
Editie:	5e uitg
Uitgever:	's-Gravenhage : <u>Algemeene Landsdrukkerij</u>
Annotatie:	Met 1e suppl., 1934. - Met 2e suppl., [1939]
Omvang:	XVI, 675 p
Formaat:	25 cm
Andere versie:	<u>Nederlandsche pharmacopee</u>
Trefwoord GOO:	<u>Geneesmiddelen; Nederland</u>
Basisclassificatie:	<u>44.42 farmacie, farmaceutica</u>

Op deze uitgave verschenen drie supplementen (1934, 1939, 1940), een uitgebreide tweede druk in 1940, officiële mededelingen (in de oorlogsjaren) en een derde druk in 1951, conform de inhoud van 1940, met de nieuwe penicilline-monografie uit 1946.

Beschrijving:

De tweede druk uit 1940 geeft het voorbericht van de eerste druk weer, gevolgd door die van het eerste en tweede supplement. Daarna worden in 22 bladzijden de bepalingen van de Conventie sterkwerkende geneesmiddelen weergegeven en de officiële lijst van namen, vastgesteld bij overeenkomst van Brussel. Daarna volgen 21 bladzijden algemene regelen. Het boekwerk telt 711 artikelbeschrijvingen (monografieën) in alfabetische volgorde volgens de Latijnse namen (tweede druk), met veertien lijsten en tabellen, tenslotte de bladwijzer.

Rechtskracht:

Gewaarmerkt volgens art. 3 der wet van 2 november 1871 (*Staatsblad* no 118) (eerste druk: was getekend Slotemaker de Bruïne, tweede druk: was getekend Verweij, wnd. SG) derde druk: was getekend Joekes).

Nederlandse Pharmacopee Zesde uitgave (1958), tweede druk (1966)

Bibliografische gegevens:

Titel:	<u>Nederlandse pharmacopee</u>
Jaar:	1958
Editie:	6e uitg
Uitgever:	<u>Den Haag : Staatsdrukkerij en Uitgeverij</u>
Annotatie:	Met index
Omvang:	XXVIII, 633 p
Illustratie:	ill
Formaat:	25 cm
Bijlage:	Aanvullingen en wijzigingen I. - 16 bl., 1959
Trefwoord Depot:	<u>geneesmiddelen</u>

In 1966 verscheen de tweede druk van deze uitgave.

Beschrijving:

Na het voorbericht (p. IX–XII) volgden lijsten met naamsveranderingen, nieuwe en niet meer opgenomen geneesmiddelen, alsmede vergiften met rood of blauw cirkelvlak. Daarna volgen algemene bepalingen, algemene regels, algemene reacties en algemene regels voor het onderzoek van plantaardige grondstoffen. Vervolgens wordt een tweetal waardebepalingen beschreven. Verder bevat deze uitgave diverse lijsten, spiritustabellen, beschrijving van reagentia, en tenslotte, doseringen voor veterinaire doeleinden (p. 1–78). Het boekwerk telt in de tweede druk 699 artikelbeschrijvingen (monografieën) in alfabetische volgorde volgens de Latijnse namen.

Rechtskracht:

Gewaarmerkt volgens art. 3 der wet van 2 november 1871 (*Staatsblad* no 118) (eerste druk: was getekend Suurhoff, tweede druk: was getekend Veldkamp).

Bijlage 2.

Leden van Farmacopée-commissies

In de negentiende eeuw werd voor elke uitgave van de farmacopée bij Koninklijk Besluit een nieuwe commissie benoemd, die na verschijning van het boekwerk haar taak beëindigde. Deze gang van zaken werd als onbevredigend ervaren, zodat er op aandringen vanuit het werkveld in 1899 bij Koninklijk Besluit van 8 maart 1899 een vaste commissie werd ingesteld. De benoeming van de leden gold voor onbepaalde tijd. Bij Koninklijk Besluit van 25 februari 1960 werd de zittingsduur bepaald op vijf jaar voor alle leden, bij nieuw besluit van 15 maart 1969 op vier jaar voor de niet-ambtelijke leden.

Pharmacopoea Batava (1805) Bataafsche Apotheek (1807)

S.J. Brugmans	voorzitter	Leiden	1799-1807	hoogleraar	geneeskunde
P. Driessen	lid	Groningen	1799-1807	hoogleraar	geneeskunde
G. Vrolik	lid	Amsterdam	1799-1807	hoogleraar	geneeskunde
J.R. Deiman	lid	Amsterdam	1799-1807	practiserend	geneeskunde
G.G. ten Haaff	lid	Rotterdam	1799-1800	practiserend	geneeskunde

Pharmacopoea Belgica (1823) Nederlandsche Apotheek (1826)

S.J. Brugmans	voorzitter	Leiden	1816-1819	hoogleraar	geneeskunde
P. Driessen	lid	Groningen	1816-1826	hoogleraar	geneeskunde
N.C. de Fremery	lid	Utrecht	1816-1826	hoogleraar	geneeskunde
J.B. van Mons	lid	Leuven	1816-1826	hoogleraar	geneeskunde
T.D. Sauveur	lid	Luik	1816-1826	hoogleraar	geneeskunde
G. Vrolik	lid	Amsterdam	1816-1826	hoogleraar	geneeskunde
P.A. Wauters	lid	Gent	1816-1826	practiserend	arts
J.B. van den Zande	lid	Antwerpen	1816-1826	practiserend	arts

Pharmacopoea Neerlandica (1851) Nederlandsche Apotheek (1851)

A.H. van der Boon Mesch	voorzitter	Leiden	1842-1851	hoogleraar	scheikunde
A.J. d'Ailly	lid	Amsterdam	1842-1851	practiserend	apotheker
C. Pruysch van der Hoeven	lid	Leiden	1842-1851	hoogleraar	geneeskunde
G.J. Mulder	lid	Utrecht	1842-1851	hoogleraar	scheikunde
C.I. Mulder	lid	Groningen	1842-1851	hoogleraar	scheikunde
G.C.B. Suringar	lid	Amsterdam	1842-1851	hoogleraar	geneeskunde
W.H. de Vriese	lid	Leiden	1842-1851	hoogleraar	botanie

Pharmacopoea Neerlandica Altera (1871) Nederlandsche Apotheek Tweede druk (1871)

F.A.W. Miquel	voorzitter	Utrecht	1867-1871	hoogleraar	botanie
C.A. van Ankom	lid	Groningen	1867-1871	practiserend	apotheker
P.J. Haaxman	lid	Rotterdam	1867-1871	practiserend	apotheker
G.J. Jacobson	lid	Schiedam	1867-1871	oud-	apotheker
P.J. van Kerckhoff	lid	Groningen	1867-1871	hoogleraar	scheikunde
C.A.J.A. Oudemans	lid	Amsterdam	1867-1871	hoogleraar	botanie
F.J. Swartwout	lid	Amsterdam	1867-1871	practiserend	apotheker
J.E. de Vrij	lid	s-Gravenhage	1867-1867	kinoloog	apotheker
H. Fabius	lid	Amsterdam	1867-1871	practiserend	arts
J.J. Homoet	lid	Arnhem	1867-1871	practiserend	arts

Pharmacopoea Neerlandica Tertia (1889) Nederlandsche Pharmacopoe (1889)

C.A.J.A. Oudemans	voorzitter	Amsterdam	1884-1889	hoogleraar	botanie
C.A. van Ankom	lid	Groningen	1884-1888	practiserend	apotheker
E.A. van der Burg	lid	Leiden	1884-1889	hoogleraar	arsenijbereidkunde en toxicologie
D.J. Coster	lid	Amsterdam	1884-1889	practiserend	arts
F.C.E. van Embden	lid	Utrecht	1884-1889	practiserend	apotheker
J.W. Gunning	lid	Amsterdam	1884-1889	hoogleraar	scheikunde
G.D.I. Huet	lid	Leiden	1884-1889	hoogleraar	geneeskunde
W. Stoeder	lid	Amsterdam	1884-1889	hoogleraar	arsenijbereidkunde en toxicologie
B.J. Stokvis	lid	Amsterdam	1884-1889	hoogleraar	geneeskunde

Bij Koninklijk Besluit van 8 maart 1899 werd een vaste farmacopeecommissie benoemd (gegevens zijn ontleend aan de zesde uitgave van de *Nederlandse Pharmacopoe* (1958) VI-VIII)

A. van der Loeff	voorzitter	Teteringen	1899-1903	inspecteur	arts
L. van Itallie	secretaris	Leiden	1899-1910	hoogleraar	arsenijbereidkunde en toxicologie
	voorzitter		1910-1934		
H.P. Wijsman	lid	Leiden	1899-1908	hoogleraar	(farmacie)
H. Wefers Bettink	voorzitter	Utrecht	1899-1910	hoogleraar	arsenijbereidkunde en toxicologie
F.C. van Embden	lid	Utrecht	1899-1901	hoogleraar	
J.W. Moll	lid	Groningen	1899-1916	hoogleraar	plantkunde
M.J. Schroder	lid	Groningen	1899-1911	practiserend	(ziekenhuis)apotheker
W. Stoeder	lid	Amsterdam	1899-1902	hoogleraar	arsenijbereidkunde
B.J. Stokvis	lid	Amsterdam	1899-1902	hoogleraar	geneeskunde
M. Greshoff	lid	Haarlem	1899-1907	directeur	apotheker; museum
C. Guldensteeden Egeling	lid	Zeist	1901-1910	practiserend	apotheker
	secretaris		1910-1915		
W. Nolen	lid	Leiden	1902-1937	hoogleraar	geneeskunde, geneesmiddelleer
H. Zeehuizen	lid	Amsterdam	1903-1934	militair	arts-chirurgie
P.A. Vos	lid	Rotterdam	1903-1910	practiserend	apotheker
N. Schoorl	lid	Utrecht	1907-1935	hoogleraar	farmaceutische en analytische scheikunde
	voorzitter		1935-1940		

P. van Romburg	lid	Utrecht	1908-1939	hoogleraar	organische scheikunde
J.S. Meulenhoff	lid	Zwolle	1910-1916	practiserend	apotheker
	secretaris		1916-1935		
A.J. Wijnne	lid	Rotterdam	1910-1915	practiserend	apotheker
L.M. van den Berg	lid	Groningen	1911-1935	practiserend	apotheker
	secretaris		1935-1942		
R. Magnus	lid	Utrecht	1914-1927	hoogleraar	geneeskunde
E.I. van Itallie	lid	Amsterdam	1914-1927	militair	apotheker
W.J. de Maar	lid	Amsterdam	1914-1960	directeur	apotheker; fabrikant
E. Verschaffelt	lid	Amsterdam	1915-1923	hoogleraar	plantkunde
H.L. Visser	lid	Nijmegen	1915-1940	practiserend	apotheker
L.E. Goester	lid	Leiden	1917-1934	hoogleraar	farmacografie en galenische farmacie
U.G. Bijlsma	lid	Utrecht	1929-1959	hoogleraar	geneeskunde
J.F.A. Pool	lid	's-Gravenhage	1933-1945	militair KNIL	apotheker
W.C. de Graaff	lid	Utrecht	1935-1944	hoogleraar	farmacognosie
P. Ruitinga	lid	Amsterdam	1935-1941	hoogleraar	geneeskunde
J.J.L. Zwikker	lid	Leiden	1935-1945	hoogleraar	artsenijbereidkunde en toxicologie
D. van Os	lid	Groningen	1935-1940	hoogleraar	farmaceutische en analytische scheikunde
	voorzitter		1940-1959		
C.L. de Jongh	lid	's-Gravenhage	1938-1959		arts-internist
W.A. Goddijn	lid	Leiden	1940-1959	hoogleraar	farmacognosie
J.A.Ch. van Pinxteren	lid	Utrecht	1940-1973	hoogleraar	farmaceutische chemie
E.H. Vogelenzang	lid	Leiden	1940-1959	hoogleraar	farmaceutische en analytische scheikunde
	voorzitter		1959-1969		
	lid		1969-1973		
T. Huizinga	secretaris	Groningen	1947-1973	hoogleraar	farmacotherapie en receptuur
G.C. van Arkel	lid	Amsterdam	1947-1973	hoogleraar	farmaceutische scheikunde
P. Sorgdrager	lid	Utrecht	1947-1960	hoogleraar	practische farmacie
J. Beyers	lid	Utrecht	1948-1959	hoogleraar	veeartsenijkunde
R. Hegnauer	lid	Leiden	1960-1969	hoogleraar	farmacognosie
L.A. Hulst	lid	Utrecht	1960-1969	hoogleraar	interne geneeskunde
F.A. Nelemans	lid	's-Gravenhage	1960-1969	hoogleraar	arts-farmacoloog
N.A. Roozendaal	lid	's-Gravenhage	1960-1963	hoofdinspecteur	apotheker
P. Siderius	lid	's-Gravenhage	1963-1967	hoofdinspecteur	apotheker

Literatuur

Bierman, A.I., *Van Artsenijmengkunde naar Artsenijbereidkunde* (Amsterdam: Rodopi 1988)
Farmacopecommissie (1899–1992) via wetten.nl, geraadpleegd 16 juli 2019
Nederlandse Pharmacopee, Zesde uitgave (1958), VI–VIII

Bijlage 3.

Lijst met tabellen

- 1.1. In Nederland verschenen nationale farmacopees
- 2.1. Algemene regelen (gehanteerde begrippen, toelichtingen, interpretatie)
- 2.2. Overzicht van lijsten en tabellen in Nederlandse farmacopees
- 2.3. Verschuivingen in het aandeel in percentages van de onderscheiden stofgroepen en preparaten in de farmacopees van 1851 tot 1966
- 2.4. Artikelen beschreven in alle uitgaven (aantallen)
- 4.1. Organische substanties ontdekt tussen 1750 en 1800
- 4.2. Planten in de *Nederlandsche Apotheek* (1851) met vermelding van werkzame stof(fen)
- 5.1. Synthetisch-chemische verbindingen in de farmacopee
- 6.1. Stoffen in Nederlandse farmacopees door fermentatie of biotransformatie bereid
- 6.2. Dierlijke producten in Nederlandse Farmacopees
- 6.3. Geneesmiddelen met een biologische waardebeoordeling (organisme, effect)
- 6.4. Geneesmiddelen met een biologische waardebeoordeling in Nederlandse farmacopees
- 7.1. Overzicht gravimetrische bepalingen in *Nederlandsche Pharmacoepoe, Derde uitgave*, 1889
- 8.1. Algemene bepalingen in de *Nederlandse Farmacoepoe* uit 1966
- 8.2. Overzicht van algemene methoden en reacties in farmacopees
- 8.3. Algemene regelen ter vaststelling van specifieke grootheden in Nederlandse farmacopees
- 8.4. Verschuivingen in het aandeel van de onderscheiden stofgroepen en preparaten in de farmacopees van 1851 tot 1966 (gelijk aan tabel 2.3.)
- 8.5. Kwantitatieve bepalingen van werkzame stoffen in plantaardige simplicia in NP4-2, NP5-2 en NF6-2
- 8.6. Aantallen gehaltebepalingen in plantaardige simplicia opgenomen in tabel 8.5.
- 8.7. Gehaltebepalingen van alkaloiden in galenica in NP4-1 (1905)
- 8.8. Gehaltebepalingen van alkaloiden en -zouten in zuivere vorm in NP5-2 en NF6-2
- 8.9. Gehaltebepaling van zwak-alkalische, synthetische geneesmiddelen in NF6-2
- 8.10. Overzicht van aantallen kwantitatieve bepalingen in achtereenvolgende uitgaven van de farmacopee

- 9.1. Anorganisch-chemische bereidingen in de Vierde, Vijfde en Zesde uitgave
- 9.2. Inhoudsopgave 'Pharmaceutische bereidingen' in *Nederlandsche Apotheek* 1851
- 9.3. Aantallen monografieën van galenica in Nederlandse farmacopees
- 9.4. Algemene monografieën van toedieningsvormen
- 9.5. Sterilisatiemethoden in de vijfde uitgave
- 9.6. Sterilisatiemethoden in de zesde uitgave
- 9.7. Hulpstoffen voor farmaceutische bereidingen in farmacopees
- 9.8. Hulpstoffen in de tweede druk van de zesde uitgave van de *Nederlandse Farmacopee* (1966)
- 10.1. Opiumalkaloïden beschreven in Nederlandse farmacopees

Bijlage 4.

Lijst met afkortingen

BA	Bataafsche Apotheek
BP	British Pharmacopoeia
CHG	Chemie Historische Groep
CMN	Codex Medicamentorum Nederlandicus
CoE	Council of Europe
DAB	Deutsches Arzneibuch
EDQM	European Department for the Quality of Medicines
EEG	Europese Economische Gemeenschap
EP	European Pharmacopoeia
FIP	International Pharmaceutical Federation
gnm	geneesmiddel(en)
IP	International Pharmacopoeia
KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
KNCV	Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging
KNMG	Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
KNMP	Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie
NA	Nederlandsche Apotheek 1851 of 1871
NA Bat	Bataafsche Apotheek 1807
NA Belg	Nederlandsche Apotheek 1826 (Pharmacopoea Belgica)
NF	Nederlandse Farmacopee
nm	nanometer
NCV	Nederlandse Chemische Vereniging
NMG	Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
NMP	Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Pharmacie
NP	Nederlandsche Pharmacopee
NTvG	Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde
pct	procent
pH	zuurgraad
PhEur	European Pharmacopoeia
PhInt	International Pharmacopoeia
PW	Pharmaceutisch Weekblad
RIPTO	Rijksinstituut voor Pharmacotherapeutisch onderzoek
RIGO	Rijksinstituut voor Geneesmiddelen-onderzoek
RIV	Rijksinstituut voor Volksgezondheid

RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMG	Rijksmagazijn van Geneesmiddelen
secr	secretaris
sg	soortelijk gewicht
Stb	Staatsblad
VN	Verenigde Naties
vz	voorzitter
WA	Wet op de uitoefening van de artseneijbereidkunst van 1865
WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
WHO	World Health Organization
zj	zonder jaartal